

ראיון עם נגיב מחפוז לפני תשע שנים: "תגיעו להסכם עם הפלסטינים! לא הייתי מאושר אילו הפקרנו את הפלסטינים!"

נענתה במחווה ספונטנית גדולה על מחוותו היחידה במינה של סאדאת. "העולם הזה" מפרסם להלן בשנית ובמלואו את הראיון, כפי שפורסם בגליון הנישא את התאריך 7 בפברואר 1979, עם הכותרת וההקדמה כפי שהופיעו במקור.

מחפוז, שיש לו מחויבות עמוקה לענייני עמו. בפברואר 1979, שלושה חודשים אחרי ביקורו של אנור אל-סאדאת בירושלים, היה אורי אבנרי הישראלי הראשון ששוחח עם הסופר הקטני. באותה התקופה היה המשא-ומתן לשלום בעיצומו, ובמצרים שררה אכזבה עמוקה על כך שישראל לא

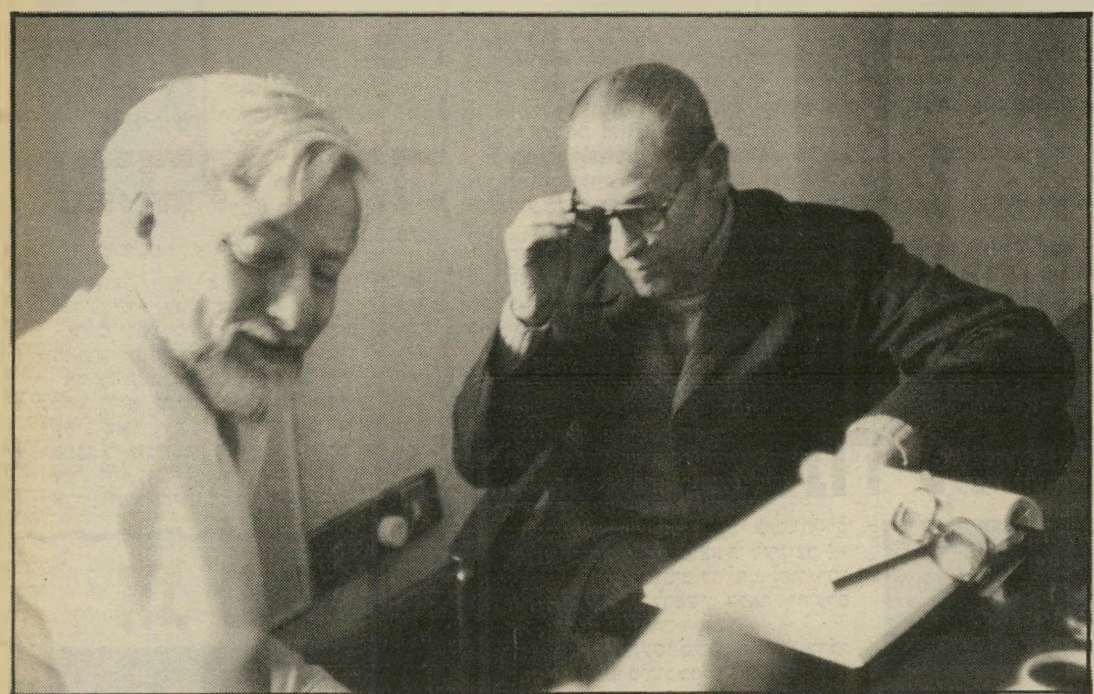
השבו עזבה נגיב מחפוז (ליטר דיוק: מחפוז), על פי התעתיק הערבי המדויק) בפרסיובל לספרות. לרגל הענקת הכבוד הרב הזה לגדול הסופרים הערביים, נאמרו הרבה דברים על יחסו לישראל, על תמיכתו בשלום הישראלי-מצרי, ועוד. דברים אלה אינם משקפים את מלוא השקפתו של

נגיב מחפוז, גדול הסופרים הערביים בימינו, מוסר מסר אישי לעם הישראלי: "אל תסכלו את תיקוונתי!"

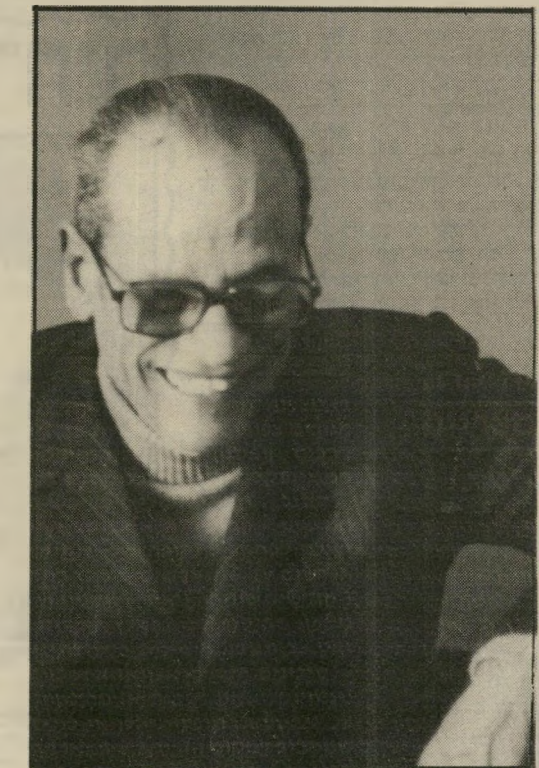
הלכתי לבקרו בביתו, על גדת הנילוס בשכונת עגוזה, בלי הודעה מוקדמת, מאחר שלא הצלחתי להתקשר טלפונית. אחרי שאשתו סגרה את הבלקון והתוקפני באחד החדרים, קיבל אותי מחפוז כשהוא לבוש בג'ינס ובחלוק. מאחר שהוא קשה-שמיעה מאוד, התנהלה השיחה בקושי. קבענו פגישה למחרת היום במשרדו, בקומה החמישית של מערכת "אל-אהראם", אך הוא עמד על כך שאוכל סלט-פירות בטרם לכתתי. הראיון הבא נערך בניין "אל-אהראם", ב-1 בפברואר, בשפה האנגלית:

נגיב מחפוז הוא גדול הסופרים במצריים, גדול היוצרים בסיפורת הערבית של ימינו, ואחד מגדולי הסופרים בעולם. מחפוז נולד ב-1912, למד פילוסופיה בקאהיר, היה שנים רבות פקיד-המדינה והגיע לדרגה בכירה. הוא כתב יותר מ-30 ספרים וגם תסריטים, אין הוא שייך לשום מיפלגה או זרם רעיוני, והוא שומר בקנאות על עצמאותו המוחלטת. יצירותיו השפיעו השפעה עצומה על תודעתו של האדם המצרי בימינו.

הסוף לקומדיה הטראגית!

● מזה דעתך על המשא-ומתן לשלום בין מצריים וישראל?
 זה משעמם.
 ● ובכל זאת, מזה דעתך על הסוכויים?
 אני מרגיש שאנחנו נגיע לידי הסכמה. אחרי כל מה שקרה, הרי יהיה זה מגוחך אם לא נגיע להסכמה!
 זה יהיה קל יותר, אם אנחנו נבין מה דרוש לביטחונה של ישראל, ואם יבינו הישראלים עד כמה חשובה לנו האחדות הערבית.
 כמובן, היהודים נדרפו ועונו עליידי כל העמים במהלך ההיסטוריה. לכן, בעינינו יש לביטחון משמעות מיוחדת, שאולי אין אנחנו יכולים לקבלה.
 אם נבין זאת איכשהו, ואם אתם תבינו אותנו, לא כמצרים, אלא כערבים, יהיה סוף לקומדיה טראגית זו.
 עליכם להבין: ביטחון בכוח-הזרוע אינו ביטחון. נמשך כמה

חיינו תמיד ביחסים טובים מאוד עם היהודים. אני זוכר עדיין רבים מהם, ששיחקו בנבחרת בית-הספר שלי.
 אני מייחל לתקופה מאושרת יותר!
 ● מהו ברגע, בעיניך, המיכשול העיקרי להשגת השלום?
 אם תגיעו להסכם עם הפלסטינים, הפיתרון יהיה אפשרי.
 ● האם אתה, כמצרי, מרגיש מחויבות כלפי הפלסטינים?
 אני מרגיש הרגשה של מחויבות כלפי השחורים בדרום אפריקה וכלפי הכושים בארצות-הברית. איך יתכן שלא ארגיש כך כלפי הפלסטינים?
 היתה לי הרגשה של מחויבות כלפי היהודים בתקופת היטלר. איך יתכן שלא תהיה לי כזאת כלפי הפלסטינים?
 עוד לפני ביקורו של סאדאת בירושלים, כתבתי מאמר ואמרתי שאני מעדיף שתקום ישות פלסטינית, שיהיה לה קשר עם ישראל. הפלסטינים צריכים לחיות בארצם. אז יפעלו למען עתיד אנושי יותר טוב, אחרי שישכחו את כל המאבקים והמילחמות.
 אתה שואל אותי מהם רגשותי כלפי הפלסטינים. ובכן: אני רוצה שיהיה לנו הסכם הדוק מאוד עם ישראל. אך לא הייתי מאושר, אילו הפקרנו תוך כדי כך את הפלסטינים לגורלם.
 ● מר מחפוז, שמך ידוע בישראל, יצירותיך הופיעו בעברית, יש כבוד רב מאוד אליך בישראל. אילו ביקשתי ממך עכשיו למסור מסר שלך לעם הישראלי, מה היית אומר?
 הייתי אומר: אנחנו רוצים את ידידותכם ואת שיתוף-הפעולה שלכם. אלינא תתנו למיכשולים מישיניים לסכל את תיקוונתי!

האחרים, אותם שאינם קנאים, צריכים להוביל את השיירה. הייתי רוצה שמר בגין עצמו יחתום על ההסכם. הוא, ולא אחר. שהרי אם אפשר לשכנע את מר בגין, לא יהיה צורך לשכנע עוד מישהו.
 אני מקווה שישראל תעשה הסכם עם הפלסטינים. הם מקור הבעיה. מישהו יכול להגיד שהם טרוריסטים. אך הרי מר בגין עצמו היה פעם טרוריסט! יתכן שהישראלים מסוגלים להבין את הבעיה יותר מאחרים. אולי דווקא אתם מסוגלים להבין את הפלסטינים יותר ממישהו אחר, כי אתם הייתם באותו המצב.
 אני מקווה! אני מקווה לסוף טוב!
 ● אתה, כגדול הסופרים של מצריים — האם אתה מרגיש את עצמך יותר כמצרי או יותר כערבי?
 עליך לזכור, אני שייך לדור שהיה מצרי טהור. הדרור של 1919. אבל יש ערך רב לאחדות הערבית, לאחדות המרחב המשתרע מאוקיינוס לאוקיינוס. בכלכלה, במדיניות, כל אחד מאיתנו לבדו חלש מאוד. כל עם ערבי לבדו אינו חשוב. לכן אנחנו טומכים על האחדות הערבית. אילו חיברנו יחד את הארמה של סודאן, את הכסף של סעודיה ואת כוח-האדם של מצריים — היינו יכולים להיות מעצמה גדולה מאוד!
 אני מסכים שישראל תהיה חלק מן הארץ הגדולה הזאת. הרי, כסופו של דבר, אנחנו מישפחה אחת!
 במהלך ההיסטוריה היו לנו תקופות-זהב ביחד. כספרד, למשל. אנחנו כמצרים — או כערבים מצריים, איך שאתה רוצה —

ימים, תקופה כלשהי, אפשר, אולי, לקיים את הביטחון בעזרת הכוח. אבל לא לתמיד.
 רק לסוג אחר של ביטחון יש קיום לתמיד: הביטחון של הנישואין.
 מה שאתם יכולים לתת, מה שאנחנו יכולים לתת, זה ליצור אהבה.
 אני יודע את הקשיים בשתי הארצות. יש קנאים פה ושם. אבל